

РОЗРОБКА ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПРОГРАМ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ЧАС

О.М. Тур

Шосткинський інститут Сумського Державного університету
o.tur@ishostka.sumdu.edu.ua

Особливості створення та впровадження проектів цифрової трансформації в Україні – актуальне питання, розгляд якого дасть можливість виявити сильні та слабкі сторони роботи уряду в галузі становлення інформаційного суспільства у воєнний та після воєнний періоди розвитку країни.

Отже проведемо аналіз етапів реалізації проектів цифрової трансформації, що наведено на рисунку 1.

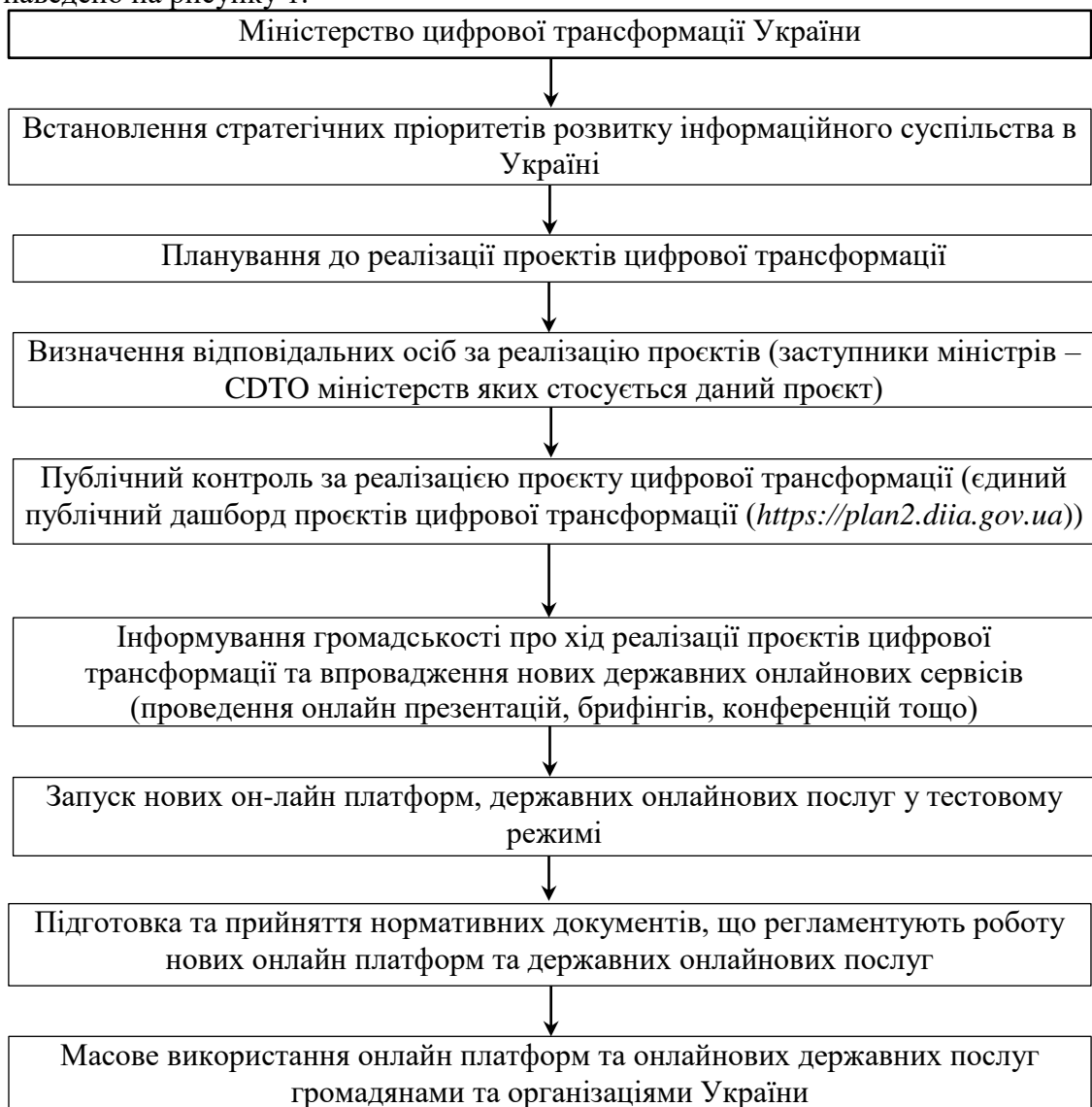

Рисунок 1 Етапи реалізації проектів цифрової трансформації урядом України

Отже, зважаючи на означену інформацію з рисунку 1 та беручи до уваги інформацію з [3] можна констатувати наступне:

Встановлення стратегічних цілей та завдань обмежується їх публічним оголошенням. Так міністерство цифрових трансформацій України завило про свої наміри забезпечити переведення всіх державних послуг в онлайн, 95 %

транспортної інфраструктури та населених пунктів покрити мережею інтернет, забезпечити зростання частки ІТ-компаній у ВВП країни на рівні 10 %, забезпечити навчання 6 млн. українців цифровій грамотності [2]. Слід відмітити той факт що термін дії існуючої стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні завершився у 2020 році, нової стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні не існує. Проте міністерство цифрової трансформації України активно співпрацює із профільними міністерствами. Результатами такої співпраці є розроблені стратегії цифрової трансформації певних сторін соціально-економічного розвитку держави, зокрема такі стратегії розробляються для забезпечення цифрової трансформації промисловості України, соціальної сфери, віртуальних активів, захисту дітей у мережі Інтернет тощо.

Поточне планування роботи міністерства цифрової трансформації відбувається у вигляді складання річних планів. Для забезпечення публічного контролю за діяльністю міністерства ці плани оприлюднюються на веб-порталі міністерства (<https://thedigital.gov.ua>).

Реалізація проєктів цифрової трансформації покладається на профільні міністерства. Завдяки запровадженню посад заступників міністрів з цифрової трансформації – CDTO, стало можливим покласти обов'язки із виконання профільних проєктів на осіб які є професіоналами в даних питаннях.

Публічний контроль за реалізацією відповідних проєктів реалізовано за допомогою інформаційного дашборду, що дозволяє в режимі реального часу відслідковувати як реалізуються проєкти, які задачі і коли будуть виконуватись. За кожним виконаним проєктом міністерство цифрової трансформації звітує перед урядом та громадянами країни. Звіти з виконання річного плану роботи міністерства викладаються на веб-порталі міністерства (<https://thedigital.gov.ua>).

Нормативні документи (накази, закони, розпорядження тощо) які регламентують особливості надання нових онлайн-послуг або функціонування веб-порталів часто розробляються після їх запуску. Така особливість роботи міністерства дозволяє прискорити терміни впровадження нововведень у широкі маси.

Беручи до уваги безумовну ефективність роботи міністерства цифрової трансформації України слід і вказати і на такі недоліки, що стримують розвиток інформаційного суспільства в Україні:

Низька інформаційна грамотність населення та низька частка покриття території мережею Інтернет. За інформацією міністерства цифрової трансформації України 5,75 млн. українців не мають якісного доступу до мережі Інтернет [1]. Старше покоління, переважно пенсіонери, не вміють користуватися цифровими технологіями. Враховуючи той факт, що он-лайн-державні послуги можна отримати за умови доступу до мережі інтернет, а також інформацію про ці послуги можна дізнатися із відповідних веб-порталів, соціальних мереж та он-лайн конференцій, семінарів міністерства то це призводить до суттєвого обмеження поширення інформації про он-лайн-державні послуги та відповідно і ступінь активності їх використання може значно зрости.

Відсутність єдиної стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні – відсутність такого документу позбавляє законодавчої обов'язковості усіх установлених стратегічних завдань міністерства цифрової трансформації України. При не виконанні заявлених стратегічних цілей, про які йшлося вище, міністерство цифрової трансформації не нестиме жодної відповідальності за

невиконання цілей. За 2019-2021 роки склалася практика за якої міністерство цифрової трансформації лише розробляє поточні плани реалізації проєктів цифрової трансформації без фіксації довгострокових цілей. Обмеження стратегічного планування двома-трьома роками позбавляє можливості побачити сценарії розвитку країни за впровадження нововведень міністерства. Отже, публічний контроль за роботою міністерства у зв'язку з такою обставиною є не повним та менш ефективним.

Значна чисельність проєктів які реалізуються міністерством цифрової трансформації України – за даними офіційного дашборду міністерства цифрової трансформації (<https://plan2.dia.gov.ua>) на разі реалізується 94 проєкти. Значна кількість проєктів вимагає суттєвих фінансових, трудових та адміністративних ресурсів. Навіть беручи до уваги факт існування значної кількості реалізованих сервісів, програм, баз даних, веб-порталів які в рамках проєктів модернізуються, зосередження уваги на значному обсязі роботи призводить до появи помилок, дедлайнів, нестачі фінансових, трудових ресурсів тощо. Світовий досвід розбудови інформаційного суспільства свідчить про поетапну реалізацію онлайн проєктів протягом десяти-двадцяти років. Міністерство цифрової трансформації України наголошує на дедлайні максимум в три роки. За такої кількості проєктів до реалізації цілі міністерства виглядають не реальними.

Не зважаючи на очевидні недоліки роботи Міністерства цифрової трансформації в галузі розбудови інформаційного суспільства в Україні все ж простежується висока ефективність його роботи, чітке слідування планам реалізації проєктів.

З нашої точки зору, в своїй роботі Міністерство цифрової трансформації України дотримується таких принципів:

простота та функціональність онлайн сервісів – онлайнні державні послуги є простими у використанні та не потребують серйозних навиків у користуванні комп'ютерною технікою. Всі довідки та онлайн форми де це можна спрощуються що скорочує час громадянина на отримання онлайнних державних послуг;

швидкість отримання державних послуг – у розробці онлайнних державних послуг міністерство спрямовує увагу на скороченні на отримання бажаної державної послуги для громадянина. Так для оформлення ФОП онлайн необхідно витратити лише 10 хвилин вільного часу, а реєстраційні документи надійдуть протягом двох діб. Для отримання довідки про доходи фізичної особи витрачається менше 10 хв, а сама довідка надходить до особистого кабінету громадянина на порталі «Дія» протягом доби.

орієнтація на громадянина – усі веб-портали та онлайнні державні послуги розробляються таким чином щоб полегшити навігацію користувача та скоротити обсяг форм для заповнення при замовленні державної послуги, а це суттєво скорочує час громадянина на отримання послуги. Доступ до онлайнних послуг та веб-порталів є цілодобовим, а отже їх можна отримати у вільний від роботи та побутових справ час.

забезпечення високого рівня кібербезпеки – усі особисті дані громадянина при отриманні онлайнних державних послуг не зберігаються в системі. Система міжвідомчої взаємодії «Трембіта», на основі якої зараз працює більше 50 онлайнних державних послуг пройшла Bug Bounty тест. Тому усі програмні продукти міністерства цифрової трансформації є стійкими до кібератак та не

містять критичних помилок. Отже, міністерство цифрової трансформації України піклується про кібербезпеку в онлайн-овому державному просторі.

дотримання діючого законодавства – усі розробки міністерства цифрової трансформації України здійснюються із врахуванням діючих законодавчих актів України.

Розвиток інформаційного суспільства в Україні розпочався із поширенням інформаційних технологій. До підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом становлення та розвиток інформаційного суспільства носив фрагментарний та хаотичний характер. Після підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом в Україні розпочалися активні дії щодо розбудови інформаційного суспільства. Зокрема, за 2019 – 2021 роки зроблено суттєві кроки на шляху становлення інформаційного суспільства в Україні які ознаменувалися впровадженням у роботу державних органів системи міжвідомчої взаємодії «Трембіта» та розробкою веб-порталу «Дія» [4,5]. Робота над становленням та розвитком інформаційного суспільства не зупинилася і після початку повномасштабних воєнних дій які тривають з 2022 року, що виражається у розробці низки веб-сервісів спрямованих на забезпечення безпеки громадян країні під час війни. Активна робота уряду України в галузі розбудови інформаційного суспільства, що буде продовжуватися і після завершення війни активно наближає Україну до інтеграції у європейський простір.

Список літературних джерел

1 17 тисяч населених пунктів не мають жодного оптичного провайдера – дослідження Мінцифри. *Офіційний веб-сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України*. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/17-tisyach-naselenikh-punktiv-ne-mayut-zhodnogo-optichnogo-provaydera-doslidzhennya-mintsifri> (дата звернення 11.11.2023).

2 Михайло Федоров презентував 100 перемог Мінцифри за 2020 рік. *Офіційний веб-сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України*. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-prezentuvav-100-peremog-mintsifri-za-2020-rik-ta-anonsuvav-masshtabni-natsionalni-proekti>. (дата звернення 11.11.2023).

3 Наказ Міністерства цифрової трансформації України «Про затвердження Звіту про виконання плану роботи Міністерства цифрової трансформації на 2020 рік» № 20 від 19.02.2021 року. Офіційний веб-сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/reports/Звіт_про_виконання_плану_Мінцифри_2020.pdf. (дата звернення 11.11.2023).

4 Оксана Малолеткова, Торуємо шлях до ідеальної цифрової держави. Урядовий Кур'єр. 19 лютого 2021 року. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/toruyemo-shlyah-do-idealnoyi-cifrovoyi-derzhavi/>. (дата звернення 11.11.2023).

5 Через портал Дія зареєструвалися вже 300 тисяч ФОП. Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3224041-cerez-portal-dia-zareestruvalisavze-300-tisac-fop.html>. (дата звернення 11.11.2023).